

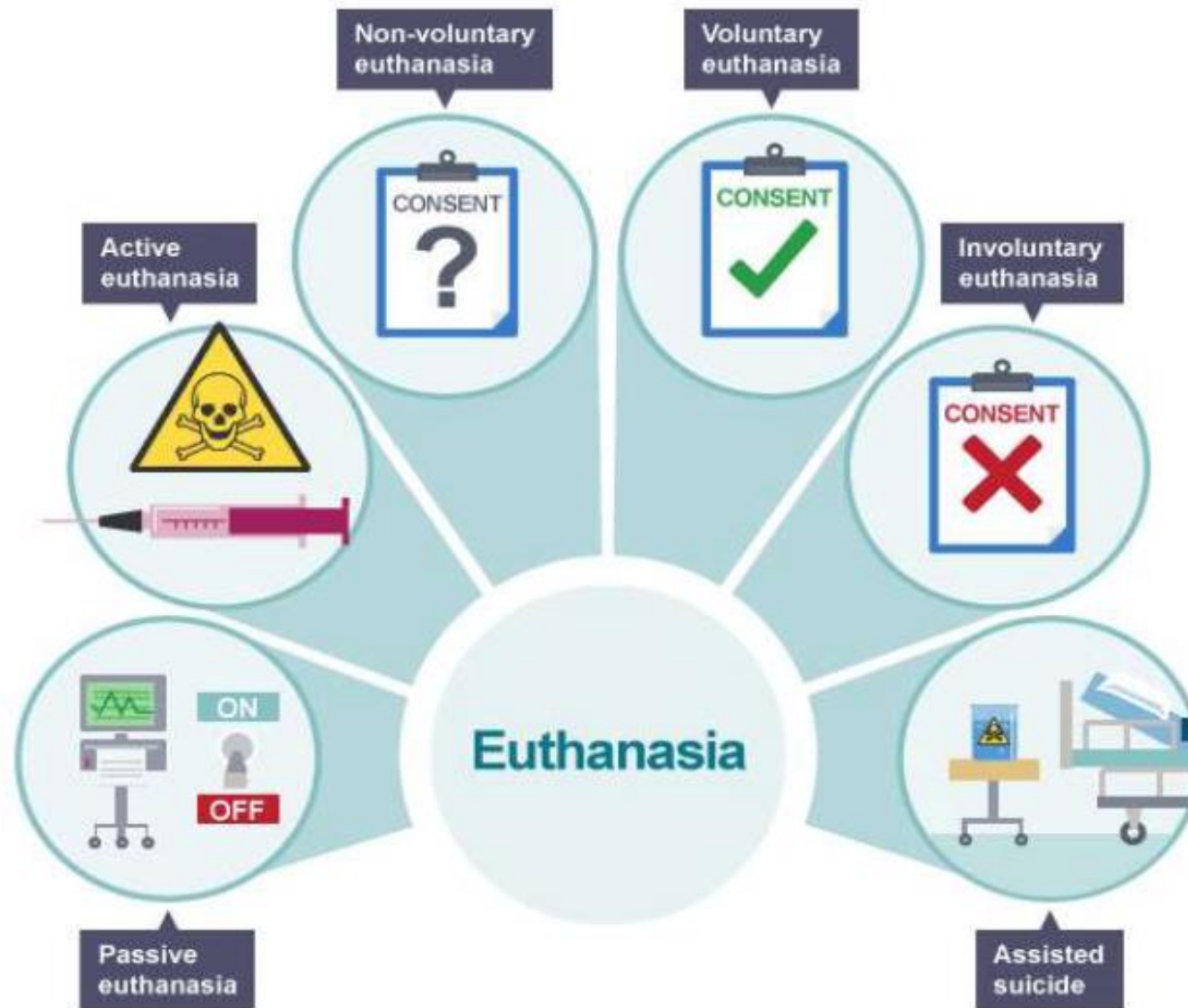
UNIVERSITATEA
DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
VICTOR BABEȘ | TIMIȘOARA

Probleme etice ale finalului vieții

Asis. Univ. Drd. Emanuela Stan

LP 11

Clasificarea eutanasiei

Clasificarea eutanasiei Criteriul acțiunii medicului

- ***Eutanasia activă*** (mercy killing, omorul din milă) – atunci când moartea este produsă în mod deliberat și activ, prin mijloace pozitive.
- ***Eutanasia pasivă*** (letting die, mercy dying, lăsarea să moară) - atunci când moartea este produsă în mod deliberat prin neînstituirea sau întreruperea unor măsuri obișnuite de nutriție sau tratament/lipsa aplicării sau întreruperea unui tratament care ar putea prelungi viața.
- Sinuciderea asistată medical (SAM) Reprezintă terminarea de către un pacient a propriei vieți, cu ajutorul medicului

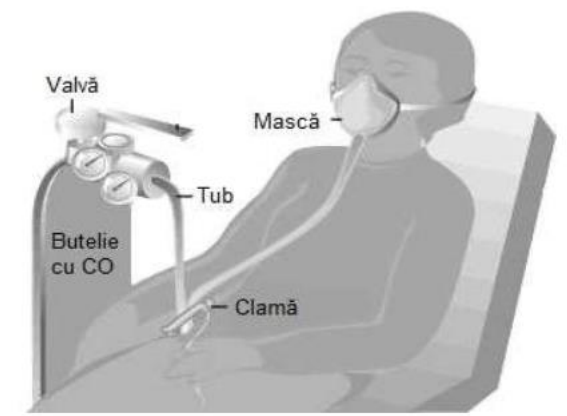
Clasificarea eutanasiei Criteriul voinței personale a bolnavului

- **Voluntară** - bolnavul aflat în stadiu terminal este competent, având discernământ neafectat de boală, solicitând în mod repetat medicului scurtarea suferințelor, fiind conștient că nu mai există nici un fel de soluție terapeutică.
- **Involuntară** - pacientul, deși are capacitatea de a decide, nu este consultat asupra gestului aducător de moarte sau a declarat anterior că nu dorește să i se practice eutanasia.
- **Nonvoluntară** - se pune capăt vieții unui bolnav care nu poate alege el însuși între a trăi și a muri, acordul subiectului neputând fi obținut din cauza stării lui mintale sau fizice.

- Popoarele nomade își abandonau bătrânii și bolnavii, care deveneau o povară în permanentele lor deplasări.
- În Sparta copiii cu handicap erau lăsați să moară, lucru aprobat de Aristotel, pentru motive de utilitate publică (Politica VII).
- Platon extindea această practică la batrânii grav bolnavi (Republica, 460).
- La Roma, practica de lăsa să moară nou-născuții cu malformații a continuat până la împăratul Valens (secolul al IV-lea).
- În Evul mediu, cei care sufereau de rabie au fost eutanasiați prin sugrumare pentru a fi eliberați din agonia înfricoșătoare în care se aflau.
- În **Germania nazistă**, programul de eutanasiere involuntară inițiat în 1939 se adresa bolnavilor și infirmilor, având ca scop eliminarea vieții care nu merită trăită. Acest concept se extindea și asupra nou-născuților și copiilor mici cu infirmități; medicii și moașele aveau datoria de a raporta cazurile de copii până la 3 ani care prezentau semne de retard mintal, infirmitate fizică sau alte simptome menționate într-un chestionar special primit de la Ministerul Sănătății. Copiii mai mari și adulții considerați incurabili erau și ei omorâți “din milă”. Conform cercetărilor efectuate pe baza documentelor procesului de la Nurenberg, între anii 1939-1941 au fost uciși peste 70 de mii de oameni, considerați “existențe fără valoare vitală”.

Evoluție istorică

Sinuciderea asistată medical

Mercitron

- Unul dintre susținătorii suicidului asistat medical ca fiind undrept al pacientului a fost **dr. Jack Kevorkian** supranumit "Doctorul Moarte" (26.05.1928-03.06.2011), medic care a lucrat ca anatomo-patolog în statul Michigan din S.U.A. Derogând de la orice principiu etic, el a asistat mai mult de 130 persoane în comiterea suicidului între anii 1990-1998.
- El a devenit cunoscut pentru prima dată în cazul bolnavei Janet Adkins, diagnosticată cu Alzheimer, pe care a asistat-o în comiterea suicidului la data de 4 iunie 1990, cu ajutorul unui dispozitiv creat de el.
- La 17 septembrie 1998 Kevorkian i-a administrat lui Thomas Youk, în vârstă de 52 ani, care suferea de scleroză laterală amiotrofică și care era imobilizat într-un cărucior cu roțile, o doză letală de clorură de potasiu.
- Jack Kevorkian a murit la vârsta de 83 ani, la spitalul din Detroit, unde se afla internat pentru cancer hepatic și hepatită C. Ca și în timpul vieții, moartea lui a provocat discuții referitoare la neconcordanța dintre pledoaria sa pentru curmarea suferințelor și modul în care el însuși s-a "agățat" de viață; mulți întrebându-se de ce nu a recurs și el la sinuciderea asistată medical, metodă pe care a promovat-o în trecut.

Reglementarea eutanasiei - Olanda

Legea olandeză prevede că medicii pot aplica eutanasia dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- a) trebuie să existe o cerere expresă a pacientului;
- b) doctorul trebuie să aibă convingerea că această cerere are la bază o reflecție profundă;
- c) pacientul trebuie să se afle într-o situație medicală fără ieșire (irreversibilă) și să sufere de dureri insuportabile;
- d) medicul trebuie să se consulte cel puțin cu un alt medic care să dea un diagnostic independent;
- e) fiecare caz de eutanasiere trebuie raportat unei comisii compuse dintr-un jurist, un medic și un specialist în etică. Această comisie va verifica dacă au fost îndeplinite toate criteriile mai sus menționate. Dacă această comisie consideră că nu au fost respectate condițiile legale, va înainta concluziile justiției care poate iniția o procedură judiciară împotriva medicului. În încercarea de a evita abuzurile, s-a prevăzut o sancțiune de până la 12 ani închisoare pentru medicii care aplică eutanasia fără respectarea normelor legale.

Reglementarea eutanasiei – Franța

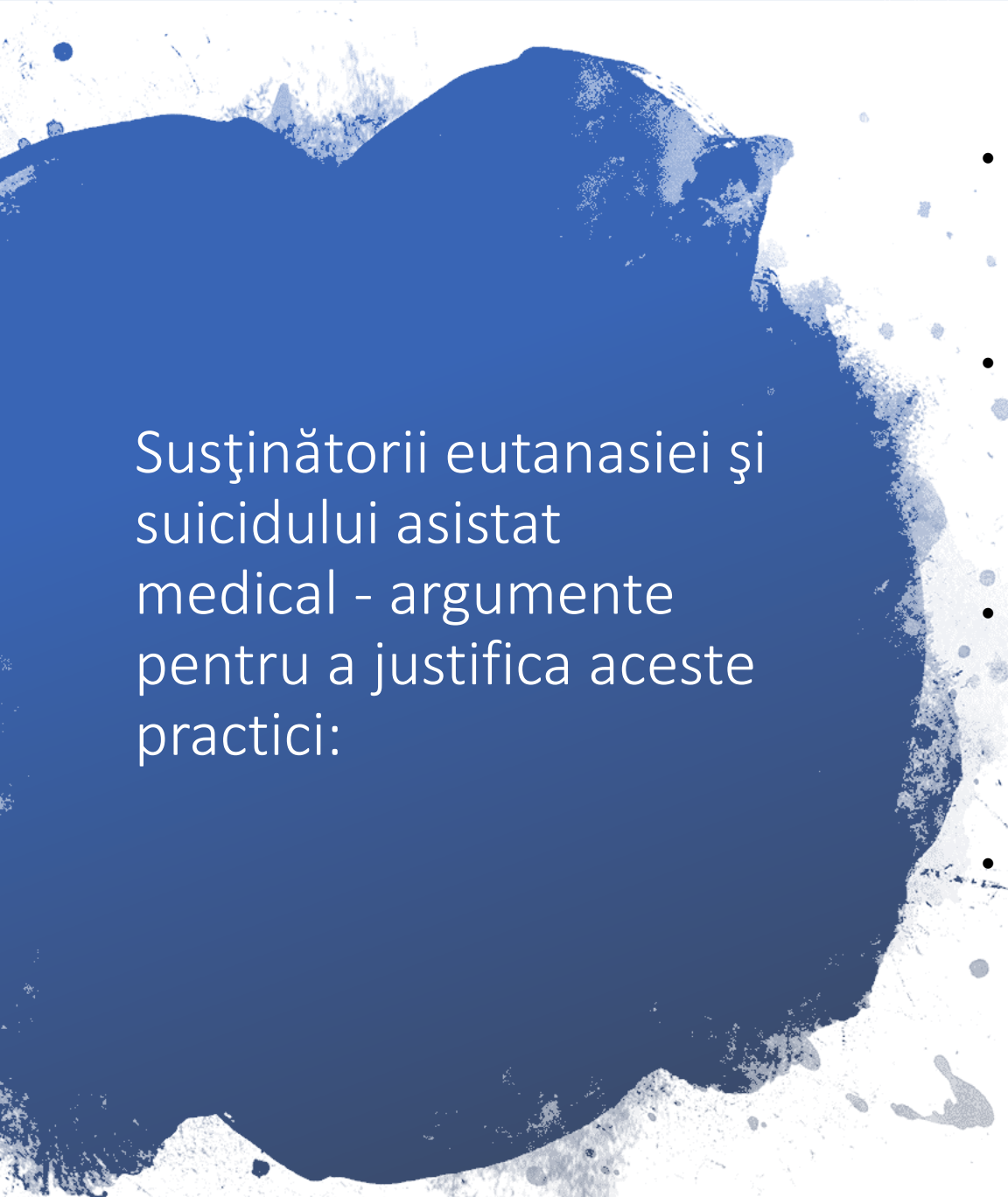
- Parlamentul francez a aprobat legea care recunoaște dreptul pacientului bolnav în fază terminală să refuze un tratament considerat deja inutil și să fie lăsat să moară.
- - când actele medicale sunt inutile, disproporționate sau nu au alt efect decât menținerea artificială a vieții, pot fi suspendate sau neutilizate.
- - este recunoscut dreptul pacientului în stare terminală de a refuza tratamentul medical, bazat pe un consimțământ informat asupra consecințelor deciziei
- - în cazul în care pacientul este inconștient, decizia de a întrerupe tratamentul trebuie luată de către o comisie de medici după consultarea familiei sau a persoanelor apropiate

Cazul Humbert (Franța)

- Vincent Humbert, un băiat de 25 de ani care cu 3 ani a fost viciyima unui accident rutier, în urma căruia a rămas tetraplegic, orb și mut, conștient, având capacitățile auditive perfecte, reușea doar să comunice prin intermediul semnalării unui impuls electronic. Mama sa îi citea din alfabet literele pe care acesta le semnala, pentru a compune ulterior cuvântul. Astfel Vincent a reușit să îi comunice mamei sale dorința de a-și curma viața și de expediere a unei scrisori oficiale președintelui Jacques Chirac, scrisoare prin care cerea acestuia recunoașterea dreptului de a muri. Președintele francez i-a răspuns cu o scrisoare prin care mărturisea compasiunea și solidaritatea, dar nimic mai mult. Vincent era disperat. Astfel, în anul 2003, mama sa a decis să îi administreze o injecție letală cu barbiturice, în prezența consimțământului deplin al fiului său, care i-a declarat că „este ziua cea mai frumoasă din viața mea”. Un medic a observat că Vincent și-a pierdut cunoștința, acesta fiind transportat la reanimare. Inițial medicii i-au acordat ajutorul medical necesar, dar după puțin timp au luat o decizie colegială de suspendare a terapiei. În acest context, primarul Frederic Chaussoy face o declarație: „Dacă se pune întrebarea cine a cauzat moartea lui Vincent, voi răspunde că am fost eu , dar nu doamna Humbert.”

Eutanasia în Marea Britanie

- Interzisă prin lege în Marea Britanie (excepție 1993, 1994, când medicii puteau suprima viața pacienților deconectându-i de la susținerea artificială).
- Dreptul pacientului de a refuza un tratament constituie o libertate fundamentală (mandatarii nu pot lua decizii medicale în numele pacientului, numai doctorii putând lua acest gen de decizii, în interesul pacientului)
- Anthony Bland (21.09.1970-03. 03.1993), în vârstă de 17 ani, suporter al Liverpool a fost rănit în dezastrul de la Hillsborough(1989). A suferit un traumatism cranio-cerebral grav cu stare vegetativă persistentă. Cu ajutorul părinților, s-a adresat instanței de judecată pentru a-i permite să „moară cu demnitate”. Astfel, a devenit primul pacient din istoria Angliei căruia i-a fost permis să moară printr-o decizie a instanței (prin oprirea tratamentului folosit cu scopul menținerii în viață, inclusiv apă și alimente).

Susținătorii eutanasiei și suicidului asistat medical - argumente pentru a justifica aceste practici:

- **1. Argumentul compasiunii** în fața unei suferințe majore, boli incurabile care produc o degradare fizică și psihică neacceptată de pacient. În astfel de situații, gestul apare ca un act de compasiune pentru persoana a cărei viață a devenit de nesuportat.
- **2. Argumentul dreptului de a muri** conform căruia pacientul are dreptul să ceară finalul chinurilor și clamarea suferinței. Acest argument este privit ca parte a dreptului de autonomie, prin care pacientul are dreptul de a lua hotărâri în legătură cu orice aspect al tratamentului.
- **3. Argumentul progresului social** potrivit căruia societatea ar avea obligația de a-i elimina din cadrul ei pe cei care nu fac față din punct de vedere fizic și mintal. Aceasta are la bază teoria utilitaristă cunoscută sub numele de darwinism social, teorie populară în Germania Nazistă.
- **4. Argumentul necesității economice** are în vedere costurile ridicate pentru îngrijirea medicală și socială a celor care ar putea fi candidați pentru eutanasiu. Într-adevăr costul îngrijirii acestor pacienți poate fi foarte mare, iar motivațiile susțin că legalizarea și trecerea la efectuarea eutanasiei ar putea permite ca o parte din sume să fie redistribuite în alte sectoare, în folosul îmbunătățirii serviciilor medicale pentru populație.

Argumente contra

Încălcarea principiilor eticii medicale:

- - principiul beneficienței
- - principiul nonmalefacenței
- principii care își găsesc originea chiar în **Jurământului lui Hipocrate**

”...voi îndruma îngrijirea bolnavilor spre folosul lor, pe cât mă vor ajuta puterile și mintea, și mă voi feri să le fac orice rău și orice nedreptate. Nu voi încredința nimănui otrăvuri, dacă îmi va cere, și nu voi îndemna la așa ceva...”

- Principiul **sfințeniei sau inviolabilității vieții**, care poate fi susținut atât prin argumente de ordin religios cât și nereligios.
- Legalizarea eutanasiei sau SAM-ului va aduce modificări profunde în atitudinile sociale față de boală, infirmități, moarte, vârstă înaintată și rolul profesiei medicale. Odată ce eutanasia este legalizată, va deveni din ce în ce mai mult o **“opțiune de tratament”** printre celelalte tratamente medicale și chirurgicale obișnuite.

Eutanasia, odată legalizată, nu va putea fi controlată. Dacă eutanasia ar fi legalizată, ar fi uciși și pacienți care nu și-au dorit acest lucru.

- Legalizarea eutanasiei sau SAM-ului ar impune o presiune asupra celor bolnavi și a aceluia care simt că datorită bolii, infirmităților și a tratamentului scump, au devenit nefolositori pentru societate și în special pentru rude.
- Un alt argument puternic anti-eutanasiie este constatarea că *dorința de a muri este rareori o decizie intra-devăr autonomă*. Dorința de a muri este mai degrabă expresia depresiei, durerii sau a unui control slab al simptomelor, decât o dorință autentică. Dorința de a muri și de a trăi se schimbă frecvent în timp, în special dacă durerea sau depresia au fost tratate.

Pretty - CEDO

- CEDO: „ nu există dreptul la moarte, autonomia persoanei nefiind un motiv intemeiat pentru a se renunța la protejarea vieții prin dezincriminarea cooperării la sinucidere”
- Pretty suferea de o boală incurabilă și se temea că va muri asfixiată din cauza acestei boli, astfel încât a cerut autorităților britanice să îi recunoască dreptul de a se sinucide, cu ajutorul soțului său, pentru că ea se afla în imposibilitate de a-și pune capăt zilelor, fiind paralizată.